

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

13 august 2013

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în următoarea componență:

Președinte – Constantin Gurschi,

Judecători – Constantin Alerguș, Andrei Harghel, Valentina Clevadî, Ion Vîlcov,

judecînd în ședință publică recursurile ordinare declarate de inculpatul Anghelschi Anatolie și avocatul acestuia Bernicova Marina, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 04 martie 2013 pe cauza penală în privința lui

Anghelschi Anatolie Constantin,

născut la 15 mai 1953, originar din s. Mosolovca, reg. Rostov, Federația Rusă, domiciliat pînă la reținere în or. Hîncești, str. Marinescu 12 „A”, ap. 53.

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

- 1. de la 27 septembrie 2011– pînă la 24 februarie 2012 (instanța de fond);*
- 2. de la 29 martie 2012 – pînă la 13 iunie 2012;
de la 29 ianuarie 2013 – pînă la 04 martie 2013
(instanța de apel);*
- 3. de la 08 octombrie 2012 – pînă la 18 decembrie 2012;
de la 11 iunie 2013 – pînă la 13 august 2013
(instanța de recurs ordinar).*

Procedura de citare legal îndeplinită.

Avocatul Bernicova Marina și inculpatul Anghelschi Anatolie, care au susținut recursurile ordinare, solicitînd admiterea acestora în sensul declarat.

Procurorul D. Graur care s-a pronunțat pentru respingerea recursurilor ordinare declarate de inculpatul Anghelschi Anatolie și avocatul acestuia Bernicova Marina, ca fiind nefondate.

Partea vătămată Panicova Valentina fiind citată legal, la dosar fiind anexat avizul de recepție, în ședința instanței de recurs nu s-a prezentat.

CONSTATĂ:

1. Prin sentința Judecătoreiei Hîncești din 24 februarie 2012, Anghelschi Anatolie a fost condamnat în baza art. 264 alin.(3) lit. a), b) Cod penal, la 5 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de 3 ani.

În temeiul art. 90 Cod penal, executarea pedepsei închisorii a fost suspendată condiționat pe un termen de probă de 3 (trei) ani.

2. Pentru a pronunța sentința instanța de fond a reținut că, Anghelschi Anatolie la data de 25 iunie 2011, aproximativ la 12⁰⁰, aflându-se la volanul automobilului de model „Nisan Primera”, cu numărul de înmatriculare HN AO -558, în or. Hîncești, la intersecția străzilor M. Hîncu și Independenței, încălcând regulile securității circulației rutiere nu s-a isprăvit cu conducerea mijlocului de transport și a tamponat pietonii Panicov Valentina și Panicov Serghei, cauzându-le conform rapoartelor de expertiză medico-legale nr. 145 „D” și nr. 128 din 28 iunie 2011, Valentinei Panicov – *vătămări corporale grave, periculoase pentru viață* și lui Panicov Serghei – *vătămări corporale grave, periculoase pentru viață*, care au provocat decesul acestuia.

3. Împotriva sentinței au declarat apeluri acuzatorul de stat și partea vătămată Panicova Valentina, care au solicitat:

- procurorul, casarea acesteia din motivul blîndeței pedepsei, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărîri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Anghelschi Anatolie să fie condamnat la 7 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip deschis.

În motivarea apelului a invocat că inculpatul inițial nu și-a recunoscut vina, nu a conștientizat pericolul creat prin infracțiune și nu a contribuit la repararea daunelor. Infracțiunea de care a fost recunoscut vinovat Anghelschi An. face parte din categoria infracțiunilor grave, iar instanța de judecată neîntemeiat a aplicat prevederile art. 90 Cod penal, precum instanța nici nu a motivat din care considerente a aplicat față de ultimul prevederile art. 90 Cod penal;

- partea vătămată Panicova V., casarea sentinței, rejudecarea cauzei cu stabilirea în privința inculpatului Anghelschi Anatolie a unei pedepse mai aspre, deoarece prima instanță nu a ținut cont la individualizarea pedepsei de caracterul social periculos al faptei prejudiciabile săvârșite de inculpat, de gravitatea infracțiunii comise, de faptul că nu a regretat de cele săvârșite, că după comiterea infracțiunii inculpatul a încercat să se eschiveze de la răspunderea penală, prin declarațiile false date în cadrul urmăririi penale, precum că partea vătămată a aruncat copilul pe drum și acesta din acest motiv a decedat, precum și că a claxonat și a frânat automobilul.

Ulterior, partea vătămată a completat cerințele cererii de apel și a solicitat ca să fie încasat de la inculpat în beneficiul său prejudiciul moral în mărime de 800000 lei.

4. Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău, constatând că instanța de fond, analizând obiectiv cumulul de probe administrate la dosar, a adoptat o sentință legală și întemeiată, prin decizia din 13 iunie 2012, a respins, ca nefondate apelurile declarate de acuzatorul de stat și partea vătămată Panicova V., menținând hotărârea contestată.

5. Împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 13 iunie 2012, au declarat recursuri ordinare:

- procurorul Radu Sâli care, invocând temeiul de drept prevăzut la art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, a solicitat casarea deciziei instanței de apel și dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță, în alt complet de judecată, pe motiv că instanța nu a dat o apreciere corespunzătoare probelor prin prisma art. 101 Cod de procedură penală, menționând că, instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor și probelor prezentate, invocate în apel, iar decizia nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, totodată, instanțele ierarhic inferioare au ignorat faptul că inculpatul a comis o infracțiune gravă în urma căruia a decedat o persoană, precum nici nu a reparat prejudiciul material cauzat prin infracțiune;

- partea vătămată Panicova Valentina a solicitat, casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 13 iunie 2013 și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima

instanță, prin care Anghelschi Anatolie să fie condamnat în baza art. 264 alin. (3) lit. a), b) Cod penal, la 7 ani închisoare, invocând că instanțele judecătorești neîntemeiat la numirea pedepsei au aplicat prevederile art. 90 Cod penal, deoarece nu au ținut cont că inculpatul nu a contribuit material la repararea prejudiciului cauzat.

6. Prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 18 decembrie 2012, au fost admise recursurile ordinare declarate de acuzatorul de stat și partea vătămată Panicova Valentina, casată decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 13 iunie 2012 și dispusă rejudecarea cauzei de către Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

7. În motivarea deciziei sale, instanța de recurs a constatat că instanțele de fond și apel la aplicarea pedepsei pentru infracțiunea comisă nu au acordat deplină eficiență prevederilor art.61, 75 Cod penal și nu au argumentat motivele ce au permis aplicarea prevederilor art. 90 Cod penal. Totodată, instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apelurile declarate de acuzatorul de stat și partea vătămată V.Panicova .

8. Rejudecând cauza, prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 04 martie 2013, au fost admise apelurile declarate de procuror și partea vătămată Panicova V., casată parțial sentința Judecătoriei Hîncești din 24 februarie 2012, în partea pedepsei și pronunțată o nouă hotărîre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care:

- Anghelschi Anatolie a fost condamnat în baza art. 264 alin. (3) lit. a), b) Cod penal, la 5 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip deschis, cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de 3 ani.

S-a dispus încasarea de la Anghelschi Anatolie în beneficiul părții vătămate Panicova Valentina, prejudiciul moral în mărime de 60 000 lei.

În rest, sentința a fost menținută.

9. Instanța de apel și-a motivat soluția prin faptul că, probele administrate de către organul de urmărire penală și verificate în ședința de judecată cu respectarea prevederilor art.101 Cod de procedură penală, din

punct de vedere al pertinentei, utilității, concludenței, veridicității și coroborării lor, confirmă vinovăția condamnatului Anghelschi Anatolie în comiterea infracțiunii imputate.

Totodată, instanța de apel a reținut, că stabilind corect aspectele de fapt a cauzei penale prin prisma probelor administrate, și, făcând o încadrare juridică legală a acțiunilor lui Anghelschi Anatolie pe art. 264 alin. (3) lit. a), b) Cod penal, instanța de fond, la stabilirea pedepsei inculpatului n-a ținut cont în deplină măsură de prevederile art.7, 61, 75 Cod penal, ce se referă la scopul pedepsei penale și criteriile generale de individualizare a pedepsei penale.

Cu toate că în sentința de condamnare, instanța de fond a indicat, că la stabilirea pedepsei a ținut cont de gravitatea faptei săvârșite, motivul acesteia, de persoana inculpatului, instanța, neîntemeiat și nemotivat, a aplicat față de inculpat prevederile art. 90 Cod penal, condamnându-l cu suspendarea condiționată a executării pedepsei.

Cu referire la acțiunea civilă privind încasarea prejudiciului moral instanța de apel a considerat cererea ca fiind întemeiată.

9. Împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 04 martie 2013, au declarat recursuri ordinare:

- avocatul Bernicova Marina în interesele inculpatului Anghelschi Anatolie, care invocând temeiul de drept prevăzut la art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, a solicitat casarea deciziei instanței de apel, cu menținerea sentinței Judecătoriei Hîncești din 24 februarie 2012, invocând că, instanța de apel nu s-a pronunțat argumentat, complet, obiectiv și sub toate aspectele asupra motivelor care stau la baza deciziei pronunțate, nu a dat deplină eficiență principiilor de individualizare a pedepsei, ajungând la o concluzie pripită privind ilegalitatea aplicării prevederilor art. 90 Cod penal. Totodată, a mai menționat că partea vătămată Panicova V. în cadrul ședinței instanței de fond nu a înaintat careva pretenții față de inculpat, privind încasarea prejudiciului material sau moral, iar în apelul declarat a solicitat ca să fie încasat prejudiciul moral în sumă de 800000 lei. Ulterior, în cadrul ședinței instanței de apel atât partea vătămată, cât și avocatul acesteia au solicitat încasarea de la inculpatul Anghelschi A. prejudiciul moral în

mărime de 10000000 lei. Astfel, nu este clar care sunt cerințele părții vătămate, deoarece acțiune civilă în sensul art. 221 Cod de procedură penală, față de inculpat nu a fost înaintată, însă necătfînd la aceasta instanța de apel a încasat suma prejudiciului moral.

- inculpatul Anghelschi Anatolie, care solicită admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel cu pronunțarea unei hotărîri prin care să-i fie numită o pedeapsă non privativă de libertate, motivînd că este de acord să recupereze prejudiciul material și moral cauzat părții vătămate și necătfînd la faptul că în ședința instanței de fond partea vătămată nu a înaintat acțiune civilă, dînsul prin poștă i-a transferat părții vătămate suma de 10000 lei, însă în cadrul ședinței instanței de apel victima nu dorea să recunoască faptul, că a primit suma nominalizată. Este angajat în cîmpul muncii, se caracterizează pozitiv atît la locul de trai, cît și la locul de muncă și are la întreținere un copil minor care este bolnav, fapt confirmat prin documentele anexate la materialele cauzei.

10. Judecînd recursul ordinar declarat în raport cu materialele cauzei și motivele invocate, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție, consideră că acesta urmează a fi admis, din următoarele considerente.

Potrivit art. 435 alin. (1) pct.2) lit.c) Cod de procedură penală, judecînd recursul instanța este în drept să admită recursul, cu casarea totală sau parțială a hotărîrii atacate și să rejudece cauza, cu pronunțarea unei noi hotărîri, dacă nu se agravează situația condamnatului.

Or, instanța de recurs poate să intervină în soluția instanței de apel, inclusiv și să o caseze parțial, atunci cînd se constată comiterea unei erori de drept, care a dus la adoptarea unei hotărîri ilegale.

Conform art. 384 alin. (3), 410 alin. (1), 414 alin. (1), 417 alin. (1) pct. 8), 419 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecînd apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărîrii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar, iar rejudecarea cauzei de către instanța de apel se desfășoară potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță, care se aplică în mod corespunzător.

Decizia instanței de apel trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției respective.

În latura penală, Colegiul penal lărgit constată că decizia instanței de apel este legală și întemeiată, și relevă următoarele.

Din textul recursurilor declarate, în care se critică măsura de pedeapsă, recurenții invocă că la stabilirea pedepsei de către instanța de apel nu s-a ținut seama în deplină măsură de circumstanțele atenuante prevăzute de art. 76 Cod penal, care permit stabilirea unei pedepse mai blânde.

În sensul art. 61 Cod penal, pedeapsa penală este o măsură de constrângere statală și un mijloc de corectare și reeducare a condamnatului și se aplică persoanelor care au săvârșit infracțiuni, cauzând anumite lipsuri și restricții drepturilor lor, având drept scop restabilirea echității sociale, corectarea acestuia, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni, atât din partea condamnaților, cât și din partea altor persoane.

Conform art.75 Cod penal, persoanei recunoscute vinovate de săvârșirea unei infracțiuni i se aplică o pedeapsă echitabilă în limitele fixate în Partea specială și în strictă conformitate cu dispozițiile Părții generale a prezentului Cod.

Totodată, la stabilirea categoriei și termenului pedepsei, instanța de judecată are obligația să țină seama de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de persoana celui vinovat, de circumstanțele cauzei care atenuază ori agravează răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia.

Din decizia instanței de apel, se constată că, la stabilirea și aplicarea pedepsei inculpatului Anghelschi Anatolie, instanța a ținut seama de criteriile generale de individualizare a pedepsei, de gravitatea infracțiunii săvârșite, de toate circumstanțele cauzei care agravează ori atenuază răspunderea, de persoana celui vinovat, precum și de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării acestuia, corect considerînd că acesta

urmează să execute real pedeapsa închisorii stabilite în limita sancțiunii prevăzută de art. 264 alin. (3) lit.a) și b) Cod penal.

Cu referire la soluționarea acțiunii civile în procesul penal, Colegiul penal lărgit, reieșind din materialele cauzei, constată că instanța de apel a adoptat o soluție greșită sub acest aspect, din următoarele motive.

Potrivit materialelor cauzei, partea vătămată Panicova Valentina pe parcursul examinării cauzei în instanța de fond careva acțiune civilă nu a înaintat față de inculpatul Anghelschi A., însă în cadrul ședinței instanței de apel din 13 iunie 2012 (f.d.210, vol.I), în completarea cerințelor cererii de apel a solicitat ca să fie încasat de la inculpat în beneficiul său prejudiciul moral în sumă de 800000 lei (f.d.205-208, vol.I).

Din textul deciziei instanței de apel, rezultă că, instanța de apel a admis apelurile declarate, casînd sentința parțial și pronunțînd o nouă hotărîre, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, potrivit căruia Anghelschi Anatolie a fost condamnat în baza art. 264 alin.(3) lit.a), b) Cod penal la 5 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de 3 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip deschis.

Totodată, a dispus încasarea de la inculpatul Anghelschi Anatolie în beneficiul părții vătămate Panicova Valentina prejudiciul moral în mărime de 60000 lei.

Potrivit art. 23 alin. (2) Cod de procedură penală, victima unei fapte care constituie componentă de infracțiune este în drept să ceară, în condițiile prezentului cod, pornirea unei cauze penale, să participe la procesul penal în calitate de parte vătămată și să-i fie reparate prejudiciile morale, fizice și materiale.

Colegiul penal reține, că în temeiul art. 219 alin. (1) Cod de procedură penală, acțiunea civilă în procesul penal poate fi intentată la cererea persoanelor fizice sau juridice cărora le-au fost cauzate prejudicii materiale, morale sau, după caz, le-a fost adusă daună reputației profesionale nemijlocit prin fapta (acțiunea sau inacțiunea) interzisă de legea penală sau în legătură cu săvîrșirea acesteia.

Persoanele fizice și juridice cărora le-a fost cauzat prejudiciu nemijlocit prin acțiunile interzise de legea penală pot înainta o acțiune civilă privitor la despăgubire prin:

1) restituirea în natură a obiectelor sau a contravalorii bunurilor pierdute ori nimicite în urma săvârșirii faptei interzise de legea penală;

2) compensarea cheltuielilor pentru procurarea bunurilor pierdute ori nimicite sau restabilirea calității, aspectului comercial, precum și repararea bunurilor deteriorate;

3) compensarea venitului ratat în urma acțiunilor interzise de legea penală;

4) repararea prejudiciului moral sau, după caz, a daunei aduse reputației profesionale.

Prevederile art. 221 alin. (1) Cod de procedură penală, reglementează că acțiunea civilă în procesul penal se înaintează în baza cererii scrise a părții civile sau a reprezentantului ei în orice moment de la pornirea procesului penal pînă la terminarea cercetării judecătorești.

Persoana fizică sau juridică care a înaintat acțiunea civilă, prin ordonanța organului de urmărire penală ori prin încheierea instanței de judecată, este recunoscută în calitate de partea civilă.

Din materialele cauzei, se constată că prin ordonanța de recunoaștere în calitate de partea vătămată din 20 august 2011, Panicova Valentina a fost recunoscută în această calitate (f.d.17, vol.I).

Ulterior, atît în cadrul urmăririi penale, cît și la faza judecării cauzei în instanța de fond, partea vătămată nu a înaintat acțiune civilă către inculpatul Anghelschi An., însă, fiind audiată în cadrul ședinței instanței de fond aceasta a menționat că, „față de inculpat are pretenții materiale, însă la moment nu a putut concretiza cuantumul prejudiciului material” (f.d.149-verso, vol.I).

Sub acest aspect, Colegiul conchide că instanța de apel, la judecarea apelului, efectuează o verificare multilaterală de fapt și de drept a sentinței, numai în măsura în care hotărîrea a fost atacată, în baza materialelor din dosar doar în privința acelor fapte care au format obiectul judecării în prima instanță, prevederi stipulate în explicațiile date de către Plenul Curții

Supreme de Justiție la pct. 12.2 al Hotărîrii nr. 22 din 12 decembrie 2005 modificată prin Hotărîrea Plenului Curții Supreme nr.10 din 24.12.2010, „Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel”.

Astfel, Colegiul penal menționează că, prejudiciul moral solicitat de partea vătămată Panicova Valentina, putea fi încasat de la inculpatul Anghelschi An., în cazul în care partea vătămată ar fi înaintat o acțiune civilă împotriva acestuia, solicitînd recuperarea prejudiciului moral cauzat prin săvîrșirea infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (3) lit.a), b) Cod penal, prevederi stipulate în art. 221 alin.(1) Cod de procedură penală, ceea ce nu confirmă materialele cauzei.

Instanța de apel a comis o eroare de drept prevăzută de art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, eroare care nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Reieșind din circumstanțele indicate, Colegiul penal lărgit casează decizia instanței de apel în latura civilă privind încasarea prejudiciului moral de la inculpatul Anghelschi A., deoarece partea vătămată nu a înaintat acțiune civilă pînă la terminarea cercetării judecătorești în instanța de fond, iar instanța de apel, la judecarea cauzei, verifică legalitatea hotărîrii atacate, în privința acelor fapte care au format obiectul judecării în prima instanță.

Mai mult ca atît, instanța de apel a casat sentința parțial în latura penală și a rejudecat cauza conform modului stabilit pentru prima instanță doar în partea pedepsei.

Colegiul penal reține că, potrivit art. 221 alin. (5) Cod de procedură penală, persoana care nu a înaintat acțiunea civilă în cadrul procesului penal, precum și persoana a cărei acțiune civilă a rămas nesoluționată, au dreptul de a înainta o asemenea acțiune în ordinea procedurii civile. Dacă acțiunea civilă intentată la instanța civilă a fost respinsă, reclamantul nu are dreptul de a înainta aceeași acțiune în cadrul procesului penal.

Colegiul consideră că decizia instanței de apel urmează a fi casată parțial, în partea încasării daunei morale de la Anghelschi An., în beneficiul părții vătămate Panicova Valentina, cu explicarea că dînsa este în drept să se adreseze cu pretenția respectivă în ordinea procedurii civile.

11. În conformitate cu prevederile art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE:

Admite recursurile ordinare declarate de inculpatul *Anghelschi Anatolie Constantin* și avocatul acestuia Bernicova Marina, casează parțial decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 04 martie 2013, în partea soluționării acțiunii civile înaintată de Panicova Valentina privind recuperarea daunei morale produse prin infracțiunea comisă de Anghelschi Anatolie, cu explicarea dreptului de a se adresa cu pretenția de recuperare a daunei morale în ordinea procedurii civile.

În rest, decizia instanței de apel se menține fără modificări.

Decizia este irevocabilă, pronunțată în ședință publică la 13 august 2013.

Președinte

Constantin Gurschi

Judecători

Constantin Alerguș

Andrei Harghel

Valentina Clevadî

Ion Vîlcov